C/2026/3919

1.9.2026 г.

# ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

**от 10 юли 2026 година**

**относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Естония**

(C/2026/3919)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263 определя целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерен бюджетен дефицит. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в рамките на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки.

(2) На 25 ноември 2025 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Естония за 2026 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие доклада за механизма за предупреждение за 2026 г., в който Естония не бе посочена като една от държавите членки, за които ще е необходимо да се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, препоръка за препоръка на Съвета относно човешкия капитал в Европейския съюз, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2026 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната ([2]) на 21 април 2026 г., а съвместния доклад за заетостта и препоръката относно човешкия капитал – на 9 март 2026 г.

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) ОВ C, C/2026/2434, 28.4.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компас за конкурентоспособността – стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на Съюза през следващите пет години. В него трите преобразяващи императива – иновации, декарбонизация и конкурентоспособност, и сигурност – се определят като стълбове от критично значение за устойчив икономически растеж. След публикуването на компаса за конкурентоспособността той служи като основа за работата на европейския семестър, като гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на ЕС, и създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.

(4) През 2026 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с последния етап от прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ) ([3]). Плановете за възстановяване и устойчивост, заедно с финансирането по линия на политиката на сближаване, бяха от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като в плановете трябваше да бъдат включени мерки за ефективно справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последния цикъл, а в програмите, финансирани по линия на европейската политика на сближаване, трябваше да бъдат отчетени специфичните за всяка държава препоръки. Тъй като наближава краят на срока на прилагане на МВУ, продължава да бъде изключително важно да се поддържат и надграждат реформите и инвестициите, подкрепяни и изпълнявани по линия на МВУ, по-специално тези, които допринасят за справяне с предизвикателствата, посочени в специфичните за всяка държава препоръки.

(5) На 3 юни 2026 г. Комисията публикува доклада за Естония за 2026 г. В него беше оценен напредъкът на Естония в изпълнението на специфичните за държавата препоръки за 2025 г. и беше направен преглед на изпълнението от страна на Естония на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за страната бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Естония. В него бяха оценени също напредъкът на Естония при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността и социалното изключване, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(6) На 21 януари 2025 г., въз основа на оценката и препоръката на Комисията, Съветът прие препоръка за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Естония ([4]). Планът обхваща периода от 2025 г. до 2028 г. и представя фискална корекция, разпределена за четири години. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи: 7,1 % през 2025 г., 5,1 % през 2026 г., 3,6 % през 2027 г. и 3,2 % през 2028 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени спрямо базовата 2023 година на 9,2 % през 2025 г., 14,8 % през 2026 г., 18,9 % през 2027 г. и 22,6 % през 2028 г.

(7) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията прикани държавите членки да поискат задействането по координиран начин на националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана ([5]), като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г. След искането на Естония, на 8 юли 2025 г. Съветът, по препоръка на Комисията, прие препоръка, с която се допуска Естония да се отклони от препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи ([6]). Периодът, в който е задействана националната клауза за дерогация (2025 – 2028 г.), позволява на Естония да промени приоритетите на държавните разходи или да увеличи държавните приходи, така че трайно по-високите разходи за отбрана да не застрашат фискалната устойчивост в средносрочен план.

([3]) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Естония (ОВ C/2025/655, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj).

([5]) Съобщение на Комисията „Създаване на възможност за увеличаване на разходите за отбрана в рамките на Пакта за стабилност и растеж“, Брюксел, 19.3.2025 г., C(2025) 2000 final.

([6]) Препоръка на Съвета от 8 юли 2025 г, с която се допуска Естония да се отклони от максималните темпове на растеж на нетните разходи, заложени от Съвета, съгласно Регламент (ЕС) 2024/1263 (Задействане на националната клауза за дерогация) (ОВ C, C/2025/3964, 20.8.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj).

(8) На 30 април 2026 г. Естония представи своя годишен доклад за напредъка за 2026 г. ([7]) относно спазването на препоръчаните максимални темпове на растеж на нетните разходи и изпълнението на реформите и инвестициите в отговор на основните предизвикателства, посочени в специфичните за държавата препоръки в рамките на европейския семестър. Годишният доклад за напредъка отразява също шестмесечното докладване на Естония относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(9) Растежът на реалния БВП през 2025 г. беше 0,6 %, а инфлацията по ХИПЦ беше 4,8 %. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 1,6 % през 2026 г. и с 1,7 % през 2027 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 4,4 % през 2026 г. и 2,9 % през 2027 г.

(10) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ([8]), дефицитът на сектор „Държавно управление“ на Естония се е увеличил от 1,1 % от БВП през 2024 г. до 2,0 % през 2025 г. Увеличаването на дефицита през 2025 г. отразява главно по-силната динамика на разходите, по-специално на публичните инвестиции в големи инфраструктурни проекти, като например Rail Baltica. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда дефицит, възлизащ на 4,5 % от БВП през 2026 г. и на 4,8 % от БВП през 2027 г. Увеличението на дефицита през 2026 г. отразява главно намаляването на приходите, дължащо се по-специално на реформата на данъка върху доходите на физическите лица (прехода към универсална система за освобождаване от данъци), и увеличението на разходите главно на фона на разходите за отбрана, достигащи 5 % от БВП, и на инвестиционни проекти като Rail Baltica. Намаляването на дефицита през 2027 г. отразява главно по-слабата динамика при приходите.

(11) Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ([9]), която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е била рестриктивна – с 0,5 % от БВП през 2025 г. Предвижда се тя да бъде експанзионистична – с 2,8 % от БВП през 2026 г., и рестриктивна – с 0,3 % от БВП през 2027 г.

(12) Въз основа на данни, предоставени от Евростат ([10]), консолидираният дълг на сектор „Държавно управление“ на Естония се е увеличил от 23,5 % от БВП в края на 2024 г. до 24,1 % от БВП в края на 2025 г. Увеличението на съотношението на дълга през 2025 г. отразява главно бюджетния дефицит. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се предвижда съотношението на дълга към БВП да се увеличи до 26,9 % до края на 2026 г. и да нарасне допълнително до 30,5 % до края на 2027 г. Увеличенията през 2026 г. и 2027 г. отразяват главно високите и устойчиви бюджетни дефицити и положителните корекции наличности-потоци през 2027 г.

(13) Въз основа на данни на Евростат общите разходи за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Естония възлизат на 4,2 % от БВП през 2025 г., което съответства на увеличение от 2,1 процентен пункт от БВП в сравнение с референтната 2021 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква те да бъдат 5,0 % от БВП през 2026 г., което съответства на увеличение от 3,0 процентни пункта от БВП в сравнение с 2021 г. ([11])

([7]) Годишните доклади за напредъка за 2026 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([8]) Евростат-Euro Indicators, 22.4.2026 г.

([9]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Нейната цел е да бъде оценен икономическият импулс, даден от фискалните политики – както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

([10]) Евростат-Euro Indicators, 22.4.2026 г.

([11]) Определението на НАТО за разходите за отбрана се различава от определението за разходите за отбрана по КОФОГ. Освен това може да са налице различия, дължащи се на момента на вписване на разходите, по-специално за военно оборудване, тъй като докладването в рамките на НАТО не следва националните счетоводни правила по отношение на момента на вписването.

(14) Съюзът продължава да е изправен пред рискове от прекъсване на енергийните доставки и повишена нестабилност на цените, изострени от геополитическото напрежение, което засяга световните пазари на нефт и газ. Опитът от енергийната криза от 2022 – 2023 г. показа, че широкообхватните и нецеленасочени мерки водят до големи фискални разходи и са социално и икономически неефективни. След избухването на войната в Близкия изток през февруари 2026 г. Естония прие мярка на фискалната политика за смекчаване на въздействието на високите цени на енергията върху домакинствата и предприятията ([12]). По-конкретно, тя отложи увеличенията на акцизната ставка за горивата и електроенергията от 2026 г. за 2027 г. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. се очаква фискалните разходи във връзка с тази мярка да възлязат на около 0,1 % от БВП през 2026 г.

(15) Въз основа на изчисленията на Комисията се очаква нетните разходи в Естония да нараснат с 2,0 % през 2025 г. и с 5,7 % кумулативно през 2024 г. и 2025 г. Ръстът на нетните разходи през 2025 г. е под препоръчания максимален темп на растеж. Когато се разглеждат заедно 2024 и 2025 г. кумулативният темп на растеж на нетните разходи също е под препоръчания максимален темп на растеж.

(16) Въз основа на изчисленията на Комисията се очаква нетните разходи в Естония да нараснат с 12,0 % през 2026 г. и с 18,4 % кумулативно през 2024 г., 2025 г. и 2026 г. Очакваният растеж на нетните разходи през 2026 г. надхвърля препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 2,8 % от БВП на годишна база. Когато 2024 г., 2025 г. и 2026 г. се разглеждат заедно, се очаква прогнозираният кумулативен темп на растеж на нетните разходи също да бъде над препоръчания максимален темп на растеж, което съответства на отклонение от 1,5 % от БВП в кумулативно изражение. Прогнозираното отклонение обаче е в рамките на гъвкавостта на националната клауза за дерогация въз основа на текущите прогнози за разходите за отбрана.

(17) На 3 юни 2026 г. Комисията прие доклад в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС ([13]). В този доклад се прави оценка на състоянието на Естония спрямо критерия за дефицита, тъй като нейният планиран дефицит на сектор „Държавно управление“ през 2026 г. надхвърля референтната стойност от 3 % от БВП. В доклада се стига до заключението, че Естония не е изпълнила критерия за дефицита, като се вземат предвид всички съответни фактори. Комисията обаче бе на мнение, че няма основание за откриване на процедура при прекомерен дефицит за Естония, тъй като Съветът е задействал националната клауза за дерогация за Естония и въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. предвижданият дефицит над референтната стойност през 2026 г. се обяснява изцяло с увеличението на разходите за отбрана от 2021 г. насам. С оглед на това и след като разгледа становището на Икономическия и финансов комитет, създаден съгласно член 126, параграф 4 от ДФЕС, Комисията не предложи откриването на процедура при прекомерен дефицит.

(18) Поради по-големите нужди в областта на сигурността разходите за отбрана в Естония нарастват. Те нараснаха от 2 % от БВП през 2021 г. до 4,2 % през 2025 г. и се очаква да надхвърлят 5 % от БВП, считано от 2026 г. Поради това е важно Естония да намери стабилни източници на приходи или инструменти за намаляване на разходите, които могат да подпомогнат финансирането не само на необходимите разходи за отбрана, но и на всички необходими структурни разходи в средносрочен и дългосрочен план, включително за здравеопазване и дългосрочни грижи.

(19) Данъчните приходи на сектор „Държавно управление“ остават с четири процентни пункта под средните за ЕС – 35,2 % от БВП през 2024 г. спрямо 39,4 % в ЕС. От 2024 г. насам бяха въведени редица мерки за увеличаване на приходите: ставката на ДДС беше увеличена два пъти, достигайки 24 % през 2025 г.; ставките на данъка върху доходите на физическите лица и корпоративния данък бяха увеличени на 22 %; акцизите върху алкохола, тютюна и енергията ще се увеличават ежегодно до 2027/2028 г.; през 2025 г. беше въведен нов данък върху моторните превозни средства. Въпреки че тези реформи спомагат за намаляване на разликата в приходите спрямо средната стойност за ЕС, те допълнително увеличават зависимостта от данъците върху труда и потреблението, които като дял от БВП вече са над средните за ЕС. Те също така крият риск от създаване на непропорционална тежест за групите с по-ниски доходи и изостряне на неравенството по отношение на доходите. Би било полезно да се разшири данъчната основа чрез данъци, които оказват по-малко отрицателно въздействие върху растежа, например чрез използване на данъчното облагане на недвижимите имоти, което все още не се прилага в пълна степен. Приходите от данъчно облагане на недвижимите имоти през 2024 г. са едва 0,3 % от БВП, което е значително под средната стойност за ЕС от 1,8 % и отразява акцента, който Естония поставя върху данъчното облагане на земята, а не на недвижимото имущество. Постепенното въвеждане на данък върху незаетите недвижими жилищни имоти ще разшири данъчната основа, като същевременно ще намали недостига на жилища. Естония полага значителни усилия за подобряване на ефективността на разходите в рамките на бюджетирането, основано на изпълнението. При все това връзката между прегледите на разходите, повишаването на ефективността и преразпределението на ресурсите би могла да бъде подобрена. Укрепването ѝ ще изисква по-чести прегледи и гаранции, че произтичащите от това икономии се отразяват ясно в бюджета и се насочват към приоритетните области.

([12]) Това отразява положението към крайната дата на изготвяне на прогнозата на Комисията от пролетта на 2026 г. (4 май 2026 г.).

([13]) Доклад на Комисията, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз, 3.6.2026 г., COM(2026) 302 final.

(20) Систематичното, съдържателно и навременно участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на инструментите за финансиране на Съюза, както и в контекста на европейския семестър.

(21) Изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Фонда за справедлив преход (ФСП), Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Кохезионния фонд (КФ), в Естония е над средния темп за ЕС както по отношение на подбора на проекти, така и по отношение на плащанията. Важно е да се запази настоящата динамика, като същевременно се увеличи максимално въздействието на инвестициите по места. Естония вече предприема действия в рамките на програмите си по политиката на сближаване, за да повиши конкурентоспособността и растежа. Въпреки това някои области може да се нуждаят от допълнително укрепване, включително тези, свързани с продължаващите териториални различия, икономическата диверсификация и справедливия преход. Въпреки като цяло добрите резултати ефективното изпълнение е затруднено от ограничената наличност и използване на регионални данни. От съществено значение е да се гарантира, че новите инвестиции, определени от Естония в нейния междинен преглед на фондовете на политиката на сближаване, по-специално тези, свързани с петте приоритета, установени в Регламента за междинния преглед ([14]), се осъществяват бързо и ефективно.

(22) Продължаващите регионални различия възпрепятстват сближаването и растежа в Естония. Стопанската дейност, обществените услуги с висока стойност и квалифицираната работна сила са съсредоточени в столичния регион. Отдалечените и селските региони са изправени пред структурни предизвикателства, свързани с малобройното население, демографския спад, проблемите със свързаността и достъпа до основни обществени услуги. Като държава на външната източна граница на ЕС Естония е изправена пред допълнителни предизвикателства, които възпрепятстват перспективите ѝ за икономическо и социално развитие, тъй като съществуващите структурни предизвикателства се изострят. Агресивната война на Русия срещу Украйна увеличава натиска върху сигурността, смущава трансграничните икономически дейности, намалява привлекателността на инвестициите и допълнително ограничава достъпа до финансиране. Опасенията във връзка със сигурността на хората и критичната инфраструктура изискват инвестиции в гражданска защита, готовност и военна мобилност, които биха могли да предоставят възможности за икономиките на регионите, като същевременно добавят допълнителен натиск върху финансирането на обществените услуги. Подкрепата за икономическата диверсификация и укрепването на устойчивостта на региона е особено важна в област Ида-Виру, която е в процес на голяма промишлена, икономическа и социална трансформация с постепенното преустановяване на добива на битуминозни шисти.

(23) Естония е изправена пред няколко предизвикателства, свързани с научните изследвания и иновациите, достъпа до финансиране, енергийната ефективност на сградите, енергията от възобновяеми източници и енергийната сигурност, устойчивия транспорт, предлагането на работна ръка и умения и социалната закрила.

(24) Въпреки че общите резултати на Естония в областта на иновациите постоянно се подобряват от 2017 г. насам, разходите на предприятията за научноизследователска и развойна дейност (НИРД) като дял от БВП остават под средните за ЕС. В същото време подкрепата за НИРД на предприятията се е увеличила значително, като пряката публична подкрепа е достигнала 0,15 % от БВП през 2023 г., което е над средното равнище за ЕС. Това включва нови инициативи като националния център за приложни научни изследвания, програмата TemTA за приложни научни изследвания и технологично развитие, основани на резултатите стимули за сътрудничество между науката и бизнеса и мерки за укрепване на управлението на интелектуалната собственост и трансфера на технологии. Заявките за патенти обаче са намалели, а сътрудничеството между сектора на научните изследвания и предприятията остава ограничено, което показва, че публичните инвестиции в НИИ все още не са намерили достатъчно разпространение. Разпокъсаността между подкрепата за иновациите и инициативите за по-широка подкрепа на малките и средните предприятия (МСП) намалява ефективността на политиката и отслабва превръщането на научните изследвания в пазарни резултати. Преодоляването на тези недостатъци, включително чрез осигуряване на по-интегрирани рамки за подкрепа и устойчиви инвестиции в приложни научни изследвания и области с голямо въздействие, като например изкуствения интелект, би спомогнало за засилване на пазарната реализация на иновациите.

([14]) Регламент (ЕС) 2025/1914 на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2025 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед.

(25) Наличието на финансиране е основна пречка пред инвестициите за 19 % от дружествата в Естония, докато делът на предприятията с финансови ограничения е значително по-висок от средния за ЕС. Естонските предприятия разчитат в голяма степен на вътрешно финансиране, което отразява структурни характеристики като данъчния режим, преобладаващото присъствие на МСП и скромната институционална инвеститорска база. Трайните различия в достъпа на МСП до финансиране продължават да възпрепятстват иновациите, пазарната реализация на научните изследвания и внедряването на технологии с ефективно използване на ресурси. Въпреки че интегрирането на инфраструктурата на балтийския капиталов пазар от 2017 г. насам и подкрепата от националните и наднационалните институции допринесоха за развитието на капиталовия пазар, частния капитал и рисковия капитал, продължават да съществуват финансови ограничения, изострени от пенсионната реформа от 2021 г., които намалиха размера на вътрешните капиталови пазари и институционалните инвестиции. Въпреки че инструменти като режима на инвестиционните сметки, целенасочените гаранционни схеми и новите споразумения за финансиране, по-специално с Европейския инвестиционен фонд, разшириха достъпа до финансиране, търсенето продължава да надвишава предлагането, както се вижда от бързото свръхзаявяване на искания за регионална подкрепа. Подобряването на достъпа до финансиране, особено за МСП извън големите градски центрове, включително чрез целенасочени гаранции и по-интегрирана рамка за подкрепа на иновациите и бизнеса, ще спомогне за мобилизирането на инвестиции, ще подкрепи разрастването и ще ускори приемането на иновативни технологии с ефективно използване на ресурси.

(26) На сградите се дължат 46,1 % от потреблението на енергия в страната, като подобренията в крайното потребление на енергия в жилищния сектор в Естония между 2019 г. и 2024 г. са в застой. Ниската енергийна ефективност на жилищния фонд води до разходи за отопление, които стопяват голям дял от разполагаемия доход, а това засяга особено тежко уязвимите групи. По-голямата наличност на финансови инструменти извън съществуващите схеми за подкрепа, основани на безвъзмездни средства, би могла да ускори декарбонизацията и финансовата достъпност на жилищата чрез по-ниски разходи за отопление в санираните жилища. Установяването на ясен път към декарбонизиран и енергийно ефективен сграден фонд също ще бъде от полза за адаптирането към изменението на климата и повишаването на цялостната устойчивост на кризи.

(27) Енергийният микс на Естония отбеляза забележителен преход към възобновяемите енергийни източници, чийто дял е нараснал от 35 % през 2023 г. на 40 % през 2024 г. Въпреки че делът им в енергийния микс е намалял значително от 30 % през 2023 г. на 25 % през 2024 г., битуминозните шисти с местен произход продължават да бъдат основният енергиен източник на Естония, което възпрепятства екологичния преход. Въпреки че през последните години цените през деня спаднаха поради нарастващото навлизане на слънчевата енергия в електроенергийния микс (възобновяемите енергийни източници отговарят за 67,9 % от нетното производство на електроенергия през 2025 г., което е едно от най-високите равнища в ЕС), Естония продължава да бъде уязвима на резки скокове на цените в периоди на голямо търсене. Въпреки че през февруари 2025 г. електроенергийната мрежа на Естония беше успешно синхронизирана с мрежата на ЕС, все още предстои завършването на други проекти за синхронизиране, по-специално с Латвия и Финландия, за да се подпомогне преходът и да се повиши енергийната сигурност. Въпреки че през 2025 г. влезе в експлоатация първата широкомащабна система за натрупване на енергия с батерии в Естония, изграждането на повече такива системи е от съществено значение за увеличаване на енергийната гъвкавост на страната. Работата по укрепването на устойчивостта на енергийната инфраструктура от критично значение също трябва да продължи, по-специално в областта на киберсигурността и наблюдението на инфраструктурата.

(28) Производителността на ресурсите в Естония намалява поради значението на ресурсоемките отрасли и значителната зависимост от битуминозни шисти (52,5 % от брутната разполагаема енергия в Естония през 2023 г.). През 2024 г. Естония е генерирала 1,15 EUR на килограм материал при средна стойност за ЕС от 2,99 EUR. По отношение на производителността на ресурсите, измерена като брутен вътрешен продукт (БВП) спрямо вътрешното потребление на материали, Естония все още е сред държавите с най-лоши резултати в ЕС и показва леко влошаваща се тенденция — стойността на индекса през 2023 г. беше 127,7, а през 2024 г. — 124,7. За да повиши производителността на ресурсите, Естония трябва да се откаже от битуминозните шисти, да продължи да подкрепя биотехнологичните иновации, за да превърне ресурсите в приложения с по-висока стойност, както и да продължи да подкрепя разработването и внедряването на технологии с ефективно използване на ресурси, и да подобри кръговостта, което изисква значителни инвестиции.

(29) Транспортният сектор на Естония продължава да бъде голям източник на емисии на парникови газове. На автомобилния транспорт се дължат 48 % от емисиите при разпределяне на усилията в Естония през 2024 г., като този дял се е увеличил с 27 % от 2005 г. насам. Това се дължи на факта, че Естония разполага с най-стария автомобилен парк в ЕС, а делът на собствениците на автомобили е над средния за ЕС. За да се справи с този проблем и да изпълни собствения си план за развитие на транспорта и мобилността за периода 2021—2035 г., Естония трябва да приложи мерки, чрез които да насърчи преминаването към устойчив обществен транспорт. За тази цел от съществено значение е подкрепата за преминаване към интегрирани решения и подобряване на мултимодалните връзки и услуги за пътниците, както и по-нататъшната електрификация на железопътния транспорт и завършването на Rail Baltica. Транспортната инфраструктура на Естония е уязвима по отношение на въздействието на изменението на климата; като това следва да се вземе предвид при планирането на нови инвестиции в сектора.

(30) С оглед на решаващата роля на човешкия капитал за повишаване на конкурентоспособността и стратегическата автономност на Съюза, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки да предприемат действия за спешно справяне със структурните предизвикателства, свързани с човешкия капитал, в областта на уменията и образованието, които възпрепятстват конкурентоспособността. Специфичните за държавата препоръки за 2026 г., отправени към Естония, могат да допринесат за изпълнението на препоръката на Съвета относно човешкия капитал в Съюза.

(31) Естония продължава да изпитва трудности по отношение на укрепването на предлагането на умения и подобряването на прехода към пазара на труда. Преждевременното напускане на училище (над 10 % през 2025 г.) продължава да оказва натиск върху придобиването на образователна степен, докато младежката безработица (над 20 % през 2025 г.) и високият дял на младите хора, незаети с работа, учене или обучение (11,2 % през 2025 г.), сочат за трайни трудности при прехода от училище към работа. Възрастовата група 18—24 години е особено изложена на риск от бедност сред работещите. Професионалното образование и обучение (ПОО) и висшето образование играят важна роля за повишаването на квалификацията в разрастващите се сектори с голямо търсене на работна ръка. ПОО обаче продължава да бъде недостатъчно привлекателно като цяло, докато висшето образование е изправено пред недостиг на висшисти в ключови области като науките, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ). Големите различия в достъпа до повишаване на квалификацията и преквалификация в зависимост от възрастта, социално-икономическия произход и образователната степен продължават да ограничават базата от умения, особено в регионите, които преминават към дейности с по-висока добавена стойност. Училищата са изправени пред нарастващо многообразие от потребности на учениците, включително нарастващо търсене на допълнителна подкрепа за учене, докато големият недостиг на учители, особено по предмети в областта на НТИМ и по естонски език като втори език, представлява риск за качеството на образованието, който е особено сериозен в селските райони. Въпреки че цифровите умения като цяло съответстват на средните равнища в ЕС, Естония все още не е постигнала целта на ЕС от 80 % и много работници все още не разполагат с подходящи умения в областта на ИКТ и софтуерни умения, а търсенето на умения в областта на ИИ и цифровите технологии се очаква да нарасне. Уменията, които са от значение за екологичния преход, също продължават да бъдат недостатъчни, тъй като е твърде рано да се види ефекта от неотдавнашните мерки, включително от тези, подкрепяни по линия на МВУ. Укрепването на прехода от образование към работа, разширяването на целенасочените инициативи за повишаване на квалификацията и преквалификация (включително обхващането на нискоквалифицираните и по-възрастните хора) и подкрепата за ранната интеграция на младите хора на пазара на труда биха спомогнали за подобряване на резултатите в областта на заетостта. Обхватът на колективното договаряне и синдикалната плътност са сред най-ниските в ЕС, а тристранният социален диалог отслабна през последните години. Засилването на социалния диалог и колективното договаряне, включително чрез тристранно участие, би могло да допринесе за справяне с тези предизвикателства.

(32) Ниските социални разходи и пропуските в обхвата на социалната закрила допринасят за висок риск от бедност при уязвимите групи. Подпомагането на минималния доход остава относително ниско, докато общите разходи за социални обезщетения продължават да бъдат под средните за ЕС (17,8 % от БВП през 2024 г. спрямо средната стойност за ЕС от 27,3 %), което ограничава въздействието на социалните трансфери за намаляване на бедността. Лицата с увреждания, включително работещите, са изправени пред значително по-висок риск от бедност, отколкото населението като цяло (32,5 % за хората с увреждания в трудоспособна възраст в сравнение с 15 % за хората без увреждания), което отчасти отразява относително ниските обезщетения за инвалидност. Домакинствата с един родител също са особено изложени на натиск, свързан с бедността и жилищните разходи. Ограниченият фонд от социални жилища и предизвикателствата, свързани с финансовата достъпност на жилищата, допълнително изострят рисковете от бедност, особено сред уязвимите групи. Въпреки че планираната жилищна политика на Естония за периода 2025—2035 г. е стъпка в положителна посока, следва да се наблюдава нейното прилагане, за да се оцени въздействието ѝ върху финансовата достъпност на жилищата. Реформите на системата за минимален доход имат за цел да подобрят адекватността и ефективността на обезщетенията за издръжка, но тъй като тези реформи все още са на ранен етап, тяхното въздействие предстои да се види. Въпреки неотдавнашните реформи адекватността на пенсиите в Естония продължава да бъде предизвикателство, като рискът от бедност сред възрастните хора остава сред най-високите в ЕС. Рисковете са особено високи за жените и възрастните хора, които живеят сами, като последните отчитат най-висок риск от бедност или социално изключване в ЕС. Това е свързано с по-дългата продължителност на живота, структурата на домакинствата и ограниченото покритие на наследствените пенсии, в резултат на което много възрастни жени живеят сами със сравнително ниски доходи. Повишаването на адекватността на обезщетенията и разширяването на достъпа до социална закрила, както и подобряването на участието в допълнителни пенсионни стълбове биха могли да намалят рисковете от бедност.

(33) Естония продължава да е изправена пред предизвикателства по отношение на достъпа до здравеопазване и дългосрочни грижи, както и финансовата им достъпност, особено в региони извън основните градски центрове и сред уязвимите групи. Въпреки че Естония предприе реформи и инвестиции за справяне с недостига на работна сила в здравния сектор, за укрепване на първичната медицинска помощ и болничната мрежа, както и за насърчаване на интеграцията на здравните грижи и социалните услуги, достъпът продължава да бъде предизвикателство. Публичните разходи за здравеопазване и дългосрочни грижи са доста под средните за ЕС, което допринася за значителни неудовлетворени потребности, високи преки плащания от страна на пациентите и ограничено наличие на дългосрочни грижи, особено на домашни грижи, което води до постоянна зависимост от неформални грижи, като по този начин се засягат непропорционално групите с по-ниски доходи и се увеличават рисковете от бедност сред нуждаещите се от грижи. Въпреки насоките за качество достъпът до социални услуги се различава значително в отделните общини, а нарастващите списъци на чакащите допълнително ограничават достъпа. В Естония продължават да съществуват значителни неравенства по отношение на продължителността на живота и продължителността на живота в добро здраве, които са тясно свързани със социално-икономическия статус, образованието, доходите и местопребиваването. Настоящият модел на социално здравно осигуряване не е финансово устойчив в дългосрочен план, тъй като се очаква разходите да нарастват по-бързо от приходите поради застаряването на населението, нарастващото търсене и промените на пазара на труда. От решаващо значение е да се продължат реформите за по-добро интегриране на здравните и социалните услуги, да се даде приоритет на превенцията и да се гарантира устойчиво финансиране, да се преодолее недостигът на работна сила и да се намалят различията в достъпа и финансовата достъпност.

(34) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз, през 2026 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите ПВУ, за да изпълнят препоръката относно икономическата политика на еврозоната за 2026 г. За Естония препоръка 1 спомага за изпълнението на първата, втората и третата препоръка относно еврозоната, препоръка 2 спомага за изпълнението на четвъртата препоръка относно еврозоната, препоръки 3 и 4 спомагат за изпълнението на седмата препоръка относно еврозоната, а препоръка 5 спомага за изпълнението на петата препоръка относно еврозоната.

ПРЕПОРЪЧВА на Естония да предприеме през 2026 г. и 2027 г. следните действия:

1. Да продължи да се придържа към максималните темпове на растеж на нетните разходи, препоръчани от Съвета на 21 януари 2025 г., като същевременно използва гъвкавостта, предоставена от националната клауза за дерогация, задействана от Съвета. Да увеличи отбранителната готовност, като същевременно гарантира устойчивостта на обслужването на дълга и ефективността на разходите и постепенно адаптира бюджета, за да поддържа структурно по-високи разходи за отбрана. Да гарантира, че мерките, предприети за смекчаване на въздействието на покачването на цените на енергията, са временни и насочени към защита на уязвимите домакинства или към задоволяване на нуждите на енергоемките предприятия, запазват стимулите за икономии на енергия, и че фискалните разходи за тези мерки са съвместими с поетите ангажименти по фискалната рамка на ЕС. Да осигури устойчиво финансиране за необходимите разходи, включително за отбрана, като разшири данъчната основа, използва данъци, които оказват по-малко отрицателно въздействие върху растежа, включително данъчно облагане на недвижимите имоти, и насочва разходите към приоритетни области въз основа на прегледите на публичните разходи.

2. Да осигури непрекъснатост на реформите и инвестициите, осъществявани в рамките на Механизма за възстановяване и устойчивост. Да поддържа темпа на изпълнение на програмите по линия на политиката на сближаване, като се основава, когато е целесъобразно, на преразпределението към стратегическите приоритети и възможностите за гъвкавост, договорени в контекста на междинния преглед на рамката на политиката на сближаване. Да се справи със специфичните социално-икономически предизвикателства и предизвикателствата, свързани със сигурността и гражданската готовност, които засягат регионите по източната външна граница на ЕС, включително необходимостта да се инвестира в инфраструктура с двойно предназначение.

3. По-добре да използва публичните инвестиции в областта на научните изследвания и иновациите и да се справи с предизвикателствата пред пазарната им реализация. Да подобри достъпа до финансиране, в това число и за разрастване, особено за малките и средните предприятия и предприятията извън основните градски зони, включително като обедини рамките за подкрепа на иновациите и бизнеса.

4. Да продължи да инвестира в енергийното саниране на сгради, включително чрез финансови инструменти, за да намали търсенето на енергия и да допринесе за повишаване на финансовата достъпност на жилищата. Да намали цялостната зависимост от изкопаеми горива и дела на битуминозните шисти в енергийния микс чрез инвестиции в енергия от възобновяеми източници и чрез насърчаване на съхраняването на енергия. Да повиши енергийната сигурност и устойчивостта срещу хибридни заплахи, например като осигури достатъчен капацитет на електроенергийните междусистемни връзки и укрепи устойчивостта на мрежовата инфраструктура. Да увеличи използването на устойчив и по-малко замърсяващ транспорт, като ускори завършването на Rail Baltica и улесни интегрирането на системите за обществен транспорт. Да повиши производителността на ресурсите, като подпомогне внедряването на технологии с ефективно използване на ресурси.

5. Да подобри уменията, като разшири възможностите пред нискоквалифицирани и по-възрастни хора и засили образованието в областта на НТИМ на всички равнища. Да намали преждевременното напускане на училище, като преодолее недостига на учители и подкрепи учащите със специални образователни потребности. Да подобри заетостта на младите хора чрез по-ефективни активни политики по заетостта, като същевременно обръща специално внимание на регионалните различия. Да укрепи социалната закрила с цел намаляване на риска от бедност сред уязвимите групи, като повиши адекватността и ефективността на системата за социална сигурност. Да подобри достъпа до здравеопазване и дългосрочни грижи, както и финансовата им достъпност, включително с цел преодоляване на регионалните различия, като осигури финансиране.

Съставено в Брюксел на 10 юли 2026 година.

*За Съвета*

*Председател*

S. HARRIS